

Експертний коментар Олександри Бетлій, координатора проектів Інституту економічних досліджень та політичних консультацій

Всі країни світу задають питання, чи можуть вони надалі утримувати наявну систему охорони здоров'я. Це питання не обійшло і Україну, де перед політиками постає важливе питання: чи потрібно змінювати систему охорони здоров'я, чи можна надалі фінансувати систему за рахунок загальнодержавних податків, чи потрібно запроваджувати медичне страхування? Однозначної відповіді немає. При ухваленні цього рішення потрібен комплексний підхід.

Сьогодні система охорони здоров'я в Україні перебуває в кризі. Система стає дедалі більш несправедливою та неконтрольованою. 40% населення сплачувало хабарі в медицині протягом останнього року, причому 75% тих, хто лежав в стаціонарі, платили за це.¹ І кількість, і обсяг таких платежів зростає щороку. 16% домогосподарств зазначили, що їх члени родини не змогли отримати медичну допомогу або придбати ліки у 2012 році саме через високу вартість безоплатної медичної допомоги.² Збільшення вартості медичної допомоги і ліків призведе до того, що дедалі більше людей не зможуть отримати медичну допомогу в майбутньому.

При цьому лікарі сьогодні працюють як конкуренти, які зацікавлені в хворому пацієнті і в самому процесі лікування, а не одужання, тому що це їхні потенційні доходи, необхідні для забезпечення достатнього рівня добробуту. І це не дивно, оскільки заробітна плата молодого лікаря після інтернатури становить в середньому лише 1300 грн через недостатність бюджетного фінансування медицини. Кошти, призначені на медицину, витрачають неефективно і фінансують надмірну кількість лікарень та ліжок.

Чи можна щось змінити?

Так – потрібно впровадити продуману реформу системи охорони здоров'я.

Основою нової моделі повинна бути сімейна медицина, в якій сімейний лікар є першим контактом пацієнтів в системі охорони здоров'я. Він координуватиме лікування у вузькопрофільних спеціалістів і відповідатиме за результат лікування. Відповідно до світових стандартів, 60% роботи сімейного лікаря повинно полягати в профілактиці, що зменшить потребу у відвідуванні вузьких спеціалістів. **Метою системи має бути здоровий пацієнт.** В результаті здоров'я нації поліпшиться і очікувана тривалість життя українців зросте до європейського рівня.

Але саме лише впровадження сімейної медицини не може вирішити проблему неформальних платежів в системі охорони здоров'я. Потрібні більш комплексні кроки, одним з яких є збільшення бюджетного фінансування системи охорони здоров'я, яке оплачуватиме надані медичні послуги, що створить стимули лікарям якісно надавати допомогу (під час опитувань українські лікарі зазначили, що вони готові відмовитись від отримання неформальних платежів, якщо заробітна плата становитиме 7-8 тисяч гривень). Відповідно до такого принципу, заклади, які надають неякісну медичну допомогу, будуть зникати, а в системі залишаться лікарі, до яких йдуть пацієнти.

Такий результат буде можливим лише за існування конкуренції в системі охорони здоров'я між медичними закладами всіх форм власності. Тому автономія медичних закладів набуває надзвичайної ваги.

Для того, щоб знизити ризики надмірних витрат, населення повинне мати можливість придбати додаткове приватне медичне страхування, яке покриватиме повністю або частково витрати на ліки, стоматологічні послуги або послуги оптик.

В цілому, змусити систему охорони здоров'я працювати є важливим завданням. При цьому всі елементи системи і всі лікарі повинні працювати як команда для досягнення найліпшого результату.

Протягом червня 2012 року – жовтня 2013 року Інститут економічних досліджень та політичних консультацій працював над проектом «Аналіз реформи охорони здоров'я в Україні», який було підтримано Міжнародним фондом «Відродження». З результатами проекту можна ознайомитись на сайті Інституту: www.ier.com.ua

¹ Джерело: Платежі пацієнтів в Україні, Звіт № 1/2012, Школа охорони здоров'я Національного університету «Києво-Могилянська академія» (Степурко Т., Данилів А., Семигіна Т., Грига І., Павлова М., Грот В.)

² Джерело: Опитування Державної служби статистики України